

CD

HONDERD jaar geleden ontdekten twee monniken van de abdij van Silos een muziekhandschrift in de koninklijke abdij van Las Huelgas, even buiten Burgos, even buiten Burgos. Het bleek onschatbaar werelderfgoed, want het manuscript telde 170 unieke bladzijden met muziek uit de dertiende en vroege veertiende eeuw.

Bovendien kwam het vrijwel ongerept tot ons, haast zonder toevoegingen. In totaal bevat de Huelgascodex 171 meerstemmige en 45 eenstemmige liederen, waarin nogal wat invloed van de Parijse school te herkennen is. Burgos ligt op de weg naar Compostela en was rechtstreeks verbonden met Frankrijk. Pelgrims oefenden ook muzikaal hun invloed uit.

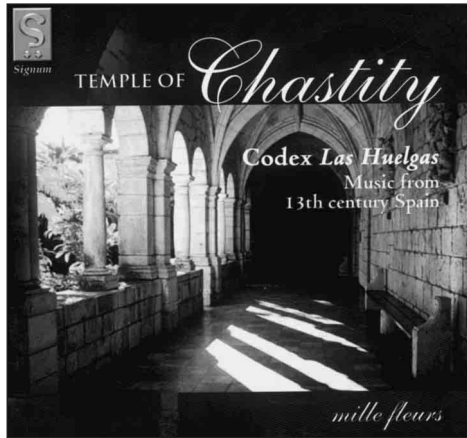
Kortom, dankzij deze fantastische vondst kennen we als het ware de muzikale horizon van een flink deel van Europa op het moment dat middeleeuwse schrijvers de codex voltooiden. Het boek is op vele manieren bijzonder. Niet in het minst vanwege de talrijke mariale liederen. Nu hoeft dit niet veel uitleg: Huelgas was een cisterciënzerinnenabdij en had (zoals gebruikelijk) Onze-Lieve-Vrouw als beschermheilige.

Mille Fleurs is een jong ensemble van doorgewinterde muzikale dames: de drie 'vaste' leden komen allen uit fameuze ensembles, zoals het Taverner Consort, de BBC Daily Singers en het Gabrieli Consort. Ze worden voor deze opname bijgestaan door de Amerikaanse harpiste Jan Walters. Merkwaardig is ook de vertolking van een soort vrije cadenza bij het lied *Audi pontu*. Deze improvisatie wordt uitgevoerd door Jennie Cassidy op schalmei, wat wonderwel past bij de beschouwende, ietwat treurende teneur van de hymne.

Is het niet saai, een uur vertoeven in de wereld van een middeleeuwse vrouwenabdij met een bescheiden instrumentarium zoals harp, schalmei en handtrom en slechts drie zangeressen? Ons antwoord is beslist negatief: het ensemble slaagt erin de 'tempel van de kuisheid' (de naam van de cd verwijst naar een eretitel van de Maagd) toch opgewekt en aantrekkelijk te maken. Inhoudelijk wisselen polyfonie en monodie elkaar af, dan weer maakt de zang plaats voor een instrumentaal nummer en het vele kerkelijke Latijn wordt geregeld onderbroken door liederen in de volkstaal.

Geheel terzijde merken we op dat ook tijdens de middeleeuwen in abdijen en kloosters dus de volkstaal hoger in aanzien stond dan vandaag bij sommige 'moderne traditionalisten' die een kleurloos verleden willen oproepen dat echter nooit bestond. Kleurloos is deze keuze uit het Las Huelgas handschrift absoluut niet. We ontdekten werkelijk duizend mariale bloempjes die zoals in de 'besloten hofjes' het leven van de zusters moeten hebben opgefleurd. Geheel in eenklank met de ware middeleeuwse vroomheid. (JC)

Ensemble Mille Fleurs (Jennie Cassidy, Helen Garrison en Belinda Sykes) en harpiste Jan Walters, *Temple of Chastity. Codex Las Huelgas. Music from 13th Century Spain*, Signum Records (distributie Laval), 21,49 euro, SIGCD043.

OP ZOEK NAAR DE WAARHEID

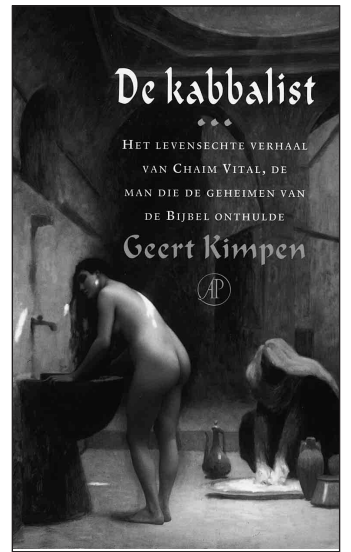
MET *De kabbalist* ging Geert Kimpen de moeilijke uitdaging aan een meeslepde roman te schrijven over een allesbehalve voor de hand liggend onderwerp, namelijk de joodse mystiek oftewel de kabbala. De auteur volgde een regieopleiding in Amsterdam en schreef vooral toneel, cabaret en televisie voor Vlaanderen en Nederland. Tot hij persoonlijk onder de indruk kwam van de joodse mystiek, waarin hij naar eigen zeggen veel waarheid vond. De kabbala lijkt de laatste tijd sterk aan populariteit te winnen. Daar zit wellicht popdiva Madonna voor iets tussen, al is een algemeen (maar meestal vaag) religieus verlangen van de moderne mens er ook niet vreemd aan.

Dat de belangstelling van Geert Kimpen toch iets verder reikt dan een oppervlakkige behoefte om een zekere spirituele honger te stillen, bewijst deze roman op basis van ware feiten. Kimpen begon eraan toen een oude Russische kabbalameester hem in 2004 op het spoor zette van de raadselachtige levensgeschiedenis van een zekere Chaim Vital, een kabbalist uit de zestiende eeuw van wie de boeken nu pas hun weg vinden naar het grote publiek.

Kimpen zei al zijn theateropdrachten af om zich voltijds te wijden aan „zijn ultieme zoektocht naar God”. Daarmee treedt hij, bewust of onbewust, in de voetsporen van zijn hoofdpersonage. Die geeft zowaar een stomende liefde op om zich geheel te wijden aan zijn droom, het ultieme werk schrijven dat de kabbala begrijpbaar zou maken voor het grote publiek.

Teleurstellend vond ondergetekende de ontknoping. Op het eind evolueert het boek naar een versie van *De Da Vinci Code*, waarbij de zoektocht naar de heilige graal vervangen wordt door die naar de Ark. Chaim ontdekt de plaats waar de Ark van het Verbond verborgen is en ontmoet daar de vrouwelijke kant van God. (LW)

Geert Kimpen, *De kabbalist*, Arbeiderspers, Amsterdam-Antwerpen, 2006, 348 blz., 16,95 euro, ISBN 90 295 6361 3.

De auteurs van dit boek zijn gepassioneerd door het oorlogsverleden en doorzochten het westelijk front van de Noordzee tot de Vogezes. Vooral in Frankrijk kwamen ze vergeten of onbekende sites op het spoor, zowel van Duitsers als geallieerden. Zo is in de Elzas een 'soldatenbad', een heuse zwemkom bewaard gebleven. Maar ook in Vlaanderen en niet enkel aan het vroegere IJzerfront zijn er ontdekkingen te doen. Vaak hebben vandalen hun werk gedaan en rest er niet veel meer dan wat puin of verwaarloosde ruïnes.

Degrande en Goossens fotografeerden de overblijfselen, maakten er een selectie uit en rangschikten ze volgens inhoudelijke criteria. En voorzagen ze van een beknopte commentaar. In het boek krijgen die foto's van de actuele toestand de klemtoon. Daarnaast presenteren de auteurs historische foto's uit de oorlogsperiode, wat vaak confronterende pagina's oplevert. *Verstild & versteend* is allereerst een kijkboek met prachtige zwartwitfoto's, maar de tweetalige toelichtingen (Nederlands en Engels) zorgen voor een anekdotische historische situering. (TO)

Wim Degrande & Patrick Goossens, *Verstild & versteend. Relicten van de Eerste Wereldoorlog*. Davidsfonds, Leuven, 2007, 208 blz., 29,95 euro, ISBN 978 90 5826 468 8.

WEGWIJS IN KERKELIJK ROME

HEEFT men het over het Vaticaan, dan is niet altijd duidelijk wat daarmee wordt bedoeld. Nu eens wil men er de Heilige Stoel mee aanduiden, dan weer het geheel van beleidsorganen van de katholieke Kerk, en soms zelfs de kleinste staat ter wereld, Vaticaanstad. In dit beknopte boekje heldert Ewout Kieckens deze spraakverwarring op.

Eerst komt het territorium van Vaticaanstad aan de beurt. Om dat te vatten is een brokje geschiedenis onontbeerlijk, van de dood van Petrus tot het ondertekenen van de Verdragen van Lateranen die er in de vorige eeuw voor zorgden dat er niet langer discussie was over het grondgebied van het ministaatje.

Dan volgt de Heilige Stoel of het centrale bestuur van de katholieke Kerk. Het is via die weg – en niet via Vaticaanstad – dat de paus (en de Kerk) internationale en diplomatieke contacten onderhoudt. Hoe het groeide, en wat de internationale status is van de Heilige Stoel, vinden we hier in een notendop.

In afzonderlijke hoofdstukjes krijgt de lezer summier maar overzichtelijke informatie over de positie van de paus in de Kerk, de curie en haar verschillende congregaties en raden, andere Vaticaanse instellingen en bijzonderheden zoals penningen en postzegels, de culturele schatten en tot besluit een wegwijs in de manier waarop de paus wordt verkozen.

Voor wie snel en summier inzicht wil verwerven is dit een veilige gids, met prima register. Voor diepgravender analyses en historische duiding is er een beredeneerde bibliografie. (TO)

Ewout Kieckens, *Het Vaticaan in een notendop*, Uitgeverij Bert Bakker, Amsterdam, 2007, 156 blz., 9,95 euro, ISBN 978 90 351 2936 8.

INTERNET

We kennen elkaar niet meer, zo wordt gezegd. Daarom deze week aandacht voor het Kerknet van onze Franstalige landgenoten, www.catho.be. De openingsbladzijde toont ons actualiteit, zoals het priesterjubileum van kardinaal Danneels en tekst en uitleg (natuurlijk in de taal van Molière) van het recentste pauselijke *motu proprio* betreft de oude Latijnse liturgie. Je kunt snel doorklikken naar de onderscheiden bisdommen en parochies. Dat laatste blijkt toch niet zo makkelijk, want je moet de juiste naam van de parochie intikken. Heel speciaal is dat je kunt doorklikken naar de volledige liturgische kalender. Door een klik ontdekten we ook de internationale site Spiritualité 2000, met mogelijkheden tot retraite in de hele wereld, maar die bleek al een beetje verouderd. Opvallend ook is de aandacht voor nieuwe bewegingen zoals de Tibériade en Emmanuel. Maar die behoren dan ook meer tot het Franstalige kerkelijke landschap dan tot het onze. (EDS)